

פ ר ו ט ו ק ו ל מ ט י 19/19

מיסיבת ועדת החוקה, חוק ומשפט
שהתקיימה ביום ב', כ"ד בשבט תשס"ז-6.2.56 בשעה 11.30.

- הסתתפו: ס. אונא - היו"ר
 ב. אזניה
 ס. בגין
 ז. הדרי
 ט. הלל
 ז. ורהפטיג
 ב. לוקר
 ב. ביר
 ח. רובין

- בעדרו: א. אלטמן
 ע. איכילוב
 א. אסף
 י. כור
 ת. טובי
 י. יסעיהו
 י. כמיס
 י. ניצני
 ס. סנה
 י. סרלין
 ס. קסיס
 י. טופמן

- מוזמנים: פ. רוזן - טר המספטיים
 ח. כהן - היועץ המשפטי
 ס. אלון - סגן היועץ המשפטי

- סדר-היום: 1. חוק בתי-המשפט.
 2. חוק בכסי-נפקדים (תיקון).
 3. חוק בתי-דין דתיים (הזמנה לבית-הדין).

אני פותח את הישיבה.

היו"ר ס. אונא:

1. חוק בתי-המשפט.

היו"ר ס. אונא:

ברצוני להביא לידיעת הוועדה כי קיבלנו
 סכתב מועדת עורכי-העתונים היוסיים בו הם
 מבקשים להופיע בפני הוועדה ולחנות דעה על הנקודות בחוק בתי-המשפט
 הנוגעות במישרין לענייני הפירסום בעתונות. חוץ מזה הם מבקשים להביא
 הערות לענין חוק לתיקון סדר הדין הפלילי (טופטיים חקרים).

הנחלט: להזמין את נציגות עורכי העתונים
 היוסיים לסמיעת הערותיהם בקטר עם
 חוק בתי-המשפט.

2. חוק נכטי נפקדים (תיקון).

ח. כהן:

בית-המשפט העליון פרט את סעיף 17 הישן האומר "לא תיפסל העיסקה ותעמוד בתקפה גם אם יוכח שהנכס לא היה אותה שעה נכס מוקנה" כאינה מספיקה להעניק לצד שלישי, למשל, לשוכר דירה, את ההגנה של חוגי הגנת הדייר. אמנם העיסקה עצמה אולי לא תיפסל, ואפשר לקבוע על-פיה כל מיני תביעות בבית-המשפט, אבל הזכות החפצית של הדייר בדירתו אינה עומדת לאדם שהאפוטרופוס השכיר לו דירה כנכס שלא היה נכס מוקנה, גם אם עשה זאת בתום לב, אנחנו אמנם טענו בפני בית-המשפט העליון שגם לפי החוק הישן לא היה ספק, אבל כדי למנוע ספק אנחנו מכבישים עכשיו את התיקון הזה, כך שכל תוצאות העיסקה הזאת יחולו גם על הדירות האלה, והדיירים שסכרו אותן יהיו מוגנים.

ז. ורהפטיג:

איבני יודע אם הניסוח הזה מספיק. אפשר לטעון שאמנם זה כדין עיסקה שנעשתה בנכס שהיה אותה שעה נכס מוקנה, אבל היות והחוקה נגמרה, תוצאות העיסקה אינן כדין תוצאות עיסקה שנעשתה בנכס מוקנה. העיסקה - כן, אך לא תוצאותיה.

היו"ר מ. אונא:

האם לא יהיה זה יותר טוב לציין בסעיף-קטן (ב) מה שרוצים להגיד, כדי שיהיה יותר ברור, וגם מפני שאני חושש מאוד לנגוע בכל החוק הזה. בכל זאת, פהרבה מוגנים כבר עבר זמנו. אם לתקנו, אולי צריכים היינו לתקן עוד הרבה דברים. לכן אולי מוטב לתקן את הענין הדורש תיקון לגופו, על מנת שיהיה ברור כי רק בענין זה מטפלים, ואין בוגעים בשאר הדברים.

ש. הלל:

איבני יודע אם תום-הלב צריך שיהיה אצל האפוטרופוס או אצל אדם אחר. לא הייתי חושב שצריך להגביל זאת כך שתום הלב צריך לחול גם על האפוטרופוס וגם על אדם אחר. יתכן שאפשר לבסח זאת כך: "עיסקה שעשה אדם בתום-לב עם האפוטרופוס". אולי הרחבת הסייג של תום-לב סקעקעת את מה שרוצים להוסיף פה.

ח. רובלין:

אני מקבל את הצעתו של היו"ר. הצורך בתיקון התעורר אגב זה שבית המשפט העליון אמר כי בתקופת החוקה זה תופס, אחר-כך אין לדייר הגנה. לכן יש להגיד כי חוק הגנת הדייר חל במקרה זה. כי איבני יודע לאן יוביל אותנו הגיסוח הרחב המוצע כאן. אני שואל את עצמי אם אין זה עומד בניגוד לסעיף באותו חוק אשר בו נאמר שאם האפוטרופוס עשה ברכוש עיסקה בתום לב, באה תמורת העיסקה בטקום הרכוש, לגבי הנפקד שאינו נפקד. איבני יודע אם החוק. בניסוח זה אינו פוגע באותו סעיף. מה שהציע מר אונא, מספיק אם רוצים להגיד את אשר הוסבר לנו שרוצים להגיד בחוק זה.

אני רוצה להגיד למר הלל: אני יודע מקרה שערבי בא ותבע את רכוסו בחזרה. האפוטרופוס לקח את הרכוש הזה יחד עם רכוס אחר והעבירו לרשות הפיתוח. זה היה טעשה קשה מאוד, וכאן מספיק שרשות הפיתוח פעלה בתום לב.

ז. ורהפטיג:

פה קשה לקבל צימצום. הסעיף מתכוון לאן דוקא לדיירים. מחר עלול להתעורר ענין של חוקה עבודה, יש להבטיח כי לא רק העיסקה אלא גם תוצאותיה, דינן יהיה כאילו נעשתה העיסקה בנכס מוקנה.

ח. רובין: אני מציע להוסיף סעיף-מנה האומר כי האיס יהיה מוגן גם אחרי תום החוזה, במקרה כזה.

ח. כהן: אליבא דדעת היו"ר וחבר הכנסת רובין הייתי מציע ביטוח זה: "סעיף 17 לחוק נכטי נפקדים יסומן סעיף 17(א) ויווסף לו סעיף 17(ב) לאמר: "דין אדם ששכר בית-דירה או בית-עסק מן האפוטרופוס בעיסקה לפי סעיף-קטן (א) כדין דייר במסעותו בחוק הגנת הדייר תשי"ד ובחוק הגנת הדייר תשט"ו".

נ. ניר: האם מניסוח זה לא יתפרש כי בכל יתר המקרים בהם לא יהיה ענין של דירה אלא ענין אחר, יש לצמצם את התחן לה?

ס. אלון: בית-המשפט העליון כבר פרש כך. כלומר, בכל הענינים האחרים, זה בטאר לפי פירושו של בית-המשפט העליון.

ח. כהן: אני מוכן להוסיף שתי תוספות, כדי להרגיע את חבר הכנסת ורה פטיג, אם כי אינני סותף לחסותיו, ותושפת שניה שחברי אלון הפנה תשומת לבי לצורך בה. אני מציע ניסוח זה: "דין אדם ששכר מן האפוטרופוס בעיסקה לפי סעיף-קטן (א) בית דירה או בית-עסק כדין דייר או דייר מנה כמסעותו בחוק הגנת הדייר תשי"ד-1954 ובחוק הגנת הדייר תשט"ו-1955, בין תוך תקופת העיסקה ובין לאחריה."

הוחלט: לקבל את הצעת הנוסח של היועץ המשפטי.

ח. רובין: ישנם שני פסקי-דין בענין זה. נביח שיהיה מצב שפסק-דין כבר הוצא לפועל?

ח. כהן: יו"ר ועדת הכספים, כפי ששמעתי, הציע לתת לחוק תוקף רטרואקטיבי. בוא רצה להסמיך את בית-המשפט לסנות פסק-דין שכבר ניתן אילו פסק הדין לא יכול היה לצאת כשחוק זה כבר היה בתוקף.

נ. ורהפטיג: ואם בינתיים נעטה פינוי?

ח. כהן: אינני בטוח אם כבר הוצאו לפועל פסקי-דין בענין זה.

ס. אלון: אפשר להרחיב את סעיף 48 לחוק הגנת הדייר הקיים.

ח. כהן: הייתי מסאיר את הסעיף כמו שהוא. כמילה שלא בוצעה הוצאה לפועל, האנשים יהיו מוגנים.

הוחלט: לקבל את סעיף 2 ללא שינוי.

3. חוק בתי-דין דתיים (הזמנה לבתי-הדין).

סעיף 1.

לדעתו, סעיף-קטן (1) אינו בחוץ.

ב. אזניה:

ה. כהן:

בחוקים שלנו אנחנו כבר לא מדברים על בתי-דין דתיים אלא על בתי-דין רבניים. על כל פנים, נצטרך להכניס פה את הנוסמןקלטורה של הכנסת, כי היא טובה מהנוסמןקלטורה של החקיקה המנדטורית.

יתכן שבסעיף-קטן (2) צריך לכתוב "בית-דין דתי מוסלמי או בית-דין דתי בוצרי, כמסמעותם---". אבל אינני חושב שיכול להיות ספק.

החלטת: לקבל את הסעיף ללא שינוי.

סעיף 2.

ה. כהן:

זוהי הדרכה לסופטים שאינם יכולים להשתמש בסמכות הזאת אלא לצורך דברים רלבנטיים. החוק ספרט זאת כדי שהסופטים יתנו דעתם על הרלבנטיות של העדות.

ב. אזניה:

מה הקשר בין התוכן ובין הערת הסוליס? למי הסכוון, להזמנת עדים או לבעל-הדין?

ה. כהן:

לכל אדם.

ז. ורהפטיב:

אני מציע לסנות את הסדר: להשיב על שאלות, או כדי להעיד או כדי להגיש מסמך שבדשותו.

אז זה יהיה יותר ברור.

ה. כהן:

אני מסכים. ההכרח בדבר זה הוא בעיקר בבתי-דין רבניים, והוא הרבה יותר חשוב מאשר בבתי-משפט אזרחיים, מפני שכאשר יש תביעה למתן גט, נוכחות של בעל-הדין דרושה לעצם העניין. אז צריכה להיות בידי הרבנים סמכות לכפות על הופעתו.

ט. הלל:

במקרה שזה עניין שאין חובה על בעל הדין להופיע כדי שניתן פסק-דין, ויש סמכות לבית-הדין לשפוט שלא בפני בעל-הדין, מדוע לתת פה סמכות לבית המשפט לאסור אדם המסרב להופיע בפניו, כשאין הכרח לגוף המשפט שהוא יהיה נוכח.

ה. כהן:

בבתי-הדין יכול להזמין אותו רק להשיב על שאלות שיוצגו לו. הוא אינו יכול להזמין רק כדי שיהיה שם נוכח, אלא כאשר בית-הדין מוצא צורך להציג לו שאלות שעליו להשיב עליהן. שנית, בבתי-הדין צריך להיות מסוכנע כי הופעתו האישית של בעל-הדין באמת דרושה לבירור העניין, מפני שאם אין זה כך, אם העובדה שאין זה כך מופיעה על פני ההזמנה, כי אז יכול

ה. כהן:

האיש לפנות לבג"צ ולבטל את הזמנת בית-הדין.

ג. אזוביה:

יש בבתי-הדין הדתיים דיונים שהטכנות לדון
ביתנת רק כאשר שני הצדדים מסכימים לכך.
האם אין כאן אפשרות שיכריחו צד להופיע כשאינו רוצה כלל להדיין
בפני בית-דין דתי?

ח. כהן:

אמרנו: בית-דין כשהוא דן בענין שבטכנות
שיפוטו. עד אשר שני הצדדים אינם מסכימים
לכך, אין הענין בטכנות שיפוטו. התנאי הטוקדם הוא שבית-הדין
ישתמש בטכנות הניתנת לו הוא שהוא דן בענין הנמצא כבר בתחום
שיפוטו.

ט. אדנא:

זה מעורר בי מחשבה אחרת: כדי שבית-המשפט
יוכל לקבוע אם צד אחד אינו מסכים להישפט
בפניו, צריך לתת לבית-המשפט את האפשרות להזמין.

פ. רוזן:

חבר הכנסת אזוביה העיר בקריאה ראשונה כי
במידה שמדובר בהזמנת בעלי-דין, יש סטייה
מן הכלל החל על בתי-המשפט בדרך כלל. הוא יצא מהנחה כי
בבית-המשפט המחוזי, למשל, צד אינו מחויב להופיע ואי-אפשר לכפות
עליו להופיע. סגן שר הדתות כבר ענה בתשובתו כי אין זה נכון,
גם לפי תקנות הדיון האזרחי אפשר לחייב צד להופיע. בבית-המשפט
יכול לרצות לעשות נסיון לפטר בין הצדדים. ואז יש אפשרות בידי
בית-המשפט להכריח את הצד להופיע, אפילו אם הוא מיוצג על-ידי
עורך-דין, כך כתוב בתקנות הדיון האזרחי. זוהי אמנם זכות שבית-
המשפט משתמש בה רק לעתים רחוקות מאוד, אבל גם עיינות בתקנות
הדיון האזרחי של ארץ אחרת ומצאתי שם אותו דבר.

היועץ המשפטי אמר כי דוקא במשפטים המתבררים
לפי בתי-דין דתיים, אשר לעתים קרובות נוגעים למעמד האישי,
חשוב ביותר כי בית-המשפט יוכל לכפות לא רק על עדים אלא על
הצדדים שיתיצבו בפני בית-הדין. מצאתי בחוק אחד שסם אמנם מבחינים
בין הסנקציות. הסנקציות לגבי הצד הן פחות חסרות מאשר
הסנקציות לגבי עדים. עדים, למשל, אפשר להוסיב במאסר, וצד אפשר
רק לקצוט קנס כספי. אבל בדרך כלל העיקרון הוא שאפשר לכפות גם
צדדים להופיע, גם אם הם מיוצגים על-ידי עורך-דין.

ס. בגין:

בשאלת הטאלה למה דרוש החוק הזה. אני שואל
זאת לא כדי להתנגד לטכנות הניתנת לבית
הדין הרבני אלא דוקא כדי להעניק לו סמכות זאת. כוונתי לכך
שלבית המשפט יש על פי החוק סמכות טובגדרת בקשר עם קריאת עדים
ושמיעתם. מה הקושי להציע כי סמכות זו תינתן לבתי-הדין הרבניים?
לי נדמה כי זהו הפתרון ההגיוני ביותר.

אביא דוגמא: בסעיף 2 כתוב "בית דין כשהוא
דן בענין שבטכנות שיפוטו". כל עוד שלא ירצה להעיד, יטען קודם כל
את הטענה של חוסר סמכות שיפוטו. לי נדמה שזה חסר תקדים בבית-המשפט,
שעד יטען לחוסר סמכות. צד יכול לטעון לחוסר סמכות, אבל עד - לא.
אם נתן לעד את העילה הזאת, יהיו לנו משפטים בלי סוף על הבעיה האם
בית-הדין הרבני דן בענין הנמצא בטכנות שיפוטו, בקשר עם קריאת עדים.
זה יכול להגיע גם לבית-דין מסובך. וזה יסבך מאוד.

ט. בג"ן:
 נדמה לי שצריך לסקול את הדרך השניה. אינני יודע את הפרטים בקשר לסמכות בית-המספט. יתכן שצריך להוסיף או לגרוע משהו מזה. אבל אני מציע ללכת בדרך של חקיקה פשוטה.

י. הררי:
 אני מפקפק אם בית-הדין הגבוה לצדק ראוי להתערב או יתערב בהזמנת עדים לפי חוק זה.

פ. רוזן:
 הוא עשה זאת.

י. הררי:
 הוא עשה זאת כשלא היה חוק, אבל ברגע שיהיה חוק זה האומר כי צריך להניח את דעתו של בית-הדין ובית-הדין עצמו הוא הפוסק אם הוא ראוי להתערב או לא, כי אז בית-הדין הגבוה לצדק אינו מהווה בית-דין לערעורים על בתי-דין רבניים, והסמכות להחליט ניתנת כאן לבתי-הדין הרבניים.

הצעת חבר הכנסת בג"ן היא פתרון פשוט והגיוני לאלה הרוצים להפוך את בתי-הדין הרבניים לבתי-דין אזרחיים רגילים. אנחנו יצאנו מהנחה שאלה בתי-דין סיוחיים במינם. בגלל זאת אני, למשל, מתנגד להם וחושב שאין להם מקום במדינת-ישראל. ברגע שאלה בתי-דין סיוחיים במינם, אי-אפשר לתת להם סמכות של בתי-דין רגילים. צריך שתהיה אינטסטוציה שהיא אשר תסבן ותקבע את מי אפשר לחייב להופיע ואת מי אי-אפשר לחייב להופיע בפני בתי-הדין הרבניים. זה שבית-הדין העליון הפסק כי בית-המספט המחוזי אינו יכול יותר להזמין עדים בשביל בתי-הדין הרבניים, אינו אומר כי הדרך הזאת היתה פטולה. הפתרון הפשוט היה לחוקק חוק אשר יתן תוקף לפצב שהיה קיים עד פסק-הדין של בית-המספט העליון בענין זה. ואז יוכל בית-המספט המחוזי לחייב את הצד להופיע במקרה הצורך. אם לצד ישנן טענות, זה ישמע בבית-המספט המחוזי. ברגע שאנחנו מעבירים את הכל לבית-הדין הרבני, אין כל תרופה לאלה הרוצים לסרב להופיע בפניו. את כל טענותיהם על סירוב יצטרך להשמיע בבית-הדין הרבני. כל אזרח במדינה אשר שאם מה סבור כי בית-הדין הרבני אינו הסמכות השיפוטית בשבילו, לא יוכל לערער על חיוב הופעתו בפניו, השאלה היא מה העיקרון שאנחנו מקבלים.

ז. ורהפטיג:
 לי נדמה כי חבר הכנסת הררי מערעב סני דברים. לפעמים קורה אסון במספחה ויש צורך במגין, קוראים למגין מבין אנשים מהחוק. ויש אדם שאינו רוצה. דבר זה מעורר לפעמים אצל אנשים דתיים רגש של התמרמרות. מה איכפת לך? אתה יכול להצטרף ועל-ידי כך יוכל אדם להגיד "קדיש", על זה אפשר להתווכח. חבר הכנסת הררי מתחשף לבית-הדין הרבני כאילו היה זה מגין. הופעה של עד בפני בית-הדין הרבני אינה פובקציה דתית. הוא לא בא לשם כדי להתפלל. הוא בא כדי לטפור מה שהוא יודע, כדי לאפשר לפצות את הצדק ואת האמת. מה פירוש שהוא אינו רוצה לבוא? זה בית-דין מסלתי מסלתי קבוע בחוק שיש לו סמכות. אין יכול אדם להשתמש מלבוא? אם הוא אינו רוצה לבוא, הוא רוצה לחבל בצדק. אני טניח שבית-דין דתי יהודי יכול להזמין להעיד גם לא-יהודי, אם הוא יודע את הענין. היו מקרים שהועברו לבית-המספט העליון. אלה היו מקרים של השתמשות מלהגיד את האמת, כל אדם השתמש מלת את העדות שהוא צריך לתת, הוא עבדין.

י. הררי:
 באשר לעד - אני מסכים אתך. אך מה ביחס לצד, לבעל הדין?

ז. ורהפטיג:
 ההצעה מגבילה מאוד מאוד את האפשרות של הזמנת הצד. אפשר להזמין רק לטאנול שאלות.

ז. ורהפטיג: אבי מסכים עם חבר הכנסת בגין: הדרך שהוא הציע היא הכי פשוטה והכי נכונה. אין שום בית-דין חסוד על כך שיזכין עדים ולא לצורך. האם יש לבית-הדין זמן להזמין אנשים שתח כדי להקניטם? האם כספי המדינה הפקר? (ו. הלל: הויכוח הוא על בעל-הדין) - על אחת כמה וכמה. והרי אנחנו מגבילים מאוד את האפשרות הזאת.

ז. הררי: הבעיה היא מה יהיה עם בעל-הדין כשלבית-הדין הרבני אין סמכות לדון בענין. מי יקבע זאת?

ז. ורהפטיג: במקרה שאין סמכות, בין כך וכך הענין יועבר לבית-הדין הגבוה לצדק, והוא יתן צו מביעה.

אבי מציע להעביר את הסלים "שבסמכות שיפוטו" לסופא, לפני הסלים "זכמדה הדרושה לבירור הענין".

ב. אזוביה: לא ברור לי מה יהיה במקרה של שני צדדים שאחד תובע את השני לבית-דין רבני. אם הצד השני מסכים, אין לו סמכות. אם בית-הדין יזמין צד על-טובת סאחרי היענותו הפך המספט לענין שבסמכות שיפוטו של בית-הדין, האם הוא יכול להכריח את הצד לבוא ולהופיע בפניו? אם הצד יכתוב בתשובה כי אינו רוצה לבוא, ובית-הדין יחטוב שהענין בסמכות שיפוטו ויעצור אותו, מה יכול האיש לעשות במקרה כזה?

ח. כהן: יוכל להגיש הביאס קורפוס.

ט. אלון: הוא אינו צריך כלל לשלוח מכתב. הוא יכול שלא לבוא לבית-הדין, ואי-אפשר לעשות לו כלום.

ח. כהן: הסמכות השיפוטית של בית-הדין הדתי קבועה בחוק. היא דבר אוניקסיבלי. אם אנן טוען שבית-המספט אין לו סמכות שיפוט בענין מסוים אסך בקשר אליו הזמנתו, כי אז ידרס בית-המספט הגבוה לצדק שבית-הדין הדתי לבוא ולנסק טדוע הוא חטב שיש לו סמכות טפייטה. לצורך זה בית-הדין הדתי הוא טה שאנחנו קוראים "אינפיריור קורט". יש פיקוח של בית-הדין הגבוה לצדק על כל מעטה שלו.

ז. הררי: בית-הדין הגבוה לצדק יוכל להתערב בענין הסמכות ולא בענין העדות.

ב. אזוביה: ומה בדבר עצם העונש?

ח. כהן: זה ענין אחר. בזאת באמת לא יתערב בית-הדין הגבוה לצדק. זה נתון לטיקול דעתו של בית-הדין הרבני.

אבי רוצה לאסר כמה סלים להצעתו של חבר הכנסת בגין. לא הלכנו בדרך הפשוטה והטבעית שהוא הציע, אם כי לא התעלמנו מן האפשרות ללכת בה, ומשני טעמים:

הטעם הראשון: בית-מספט הסלום או בית-המספט המחוזי, יש להם שתי מערכות סכוייות לגטרי טועת לגבי הזמנת עדים ולגבי הזמנת בעלי דין. מערכת אחת החלה בענינים אזרחיים, ומערכת אחרת החלה בענינים פליליים. והיה נראה לנו שבתי-הדין הדתיים, במקרים אסך

ח. כהן:

בהם הם דנים בדיני איטות שהם כמעט דיני נפשות, וביחוד כאשר מדובר בכפית בעל לתת גט לאשתו, אי-אפשר לאמר שהם דנים בעניינים אזרחיים רגילים כמו בית-מספט השלום כשהוא דן בענין של סטר של אלף לירות או אפילו של פיננסי דירה. אלה עניינים הגובלים עם פליליות.

מצד שני לא הסכמנו להעניק לבתי-הדין הדתיים את כל הסמכות שיש לסופט שלום בענין פלילי. סוף סוף אין זה ענין פלילי.

בהצעה שלפנינו אנחנו מוסרים לבית-הדין הרבני יותר סמכות מאשר יש לבית-דין חילוני בענין אזרחי.

י. הררי:

חושבני שאינה יכולה להיות מחלוקת על כך שבעניינים שבסמכות שיפוטו צריך לתת לבית-הדין סמכות מלאה. הבעיה היא מה קורה כאשר בית-הדין מזמין עד, עוצר אותו או קובע אותו, בענין שאין לו סמכות, ויש מחלוקת בין הצד הסבור כל אין לבית-הדין סמכות, לבין בית-הדין הרבני החושב שיש לו סמכות. היינו יכולים לפתור את הבעיה לו היינו מוצאים נוסח שיבהיר מה קורה במקרה של חילוקי דעות ביחס לסמכות בית-הדין. אילו היינו קובעים כי במקרים כאלה יפסוק בית-הדין הגבוה לצדק - היינו פותרים את הבעיה.

ז. ורהפטיג:

הענין של כל פנים שייך לסעיף 6(א)(3), לא לכאן.

פ. רוזן:

אפשר אולי להוסיף בסעיף 3: בתנאי שלא יינתן צו כאמור בגד אדם שהוזמן בתור צד וטוען כי אין לבית-הדין סמכות, כל עוד השאלה הזאת לא תיחתך סופית על-ידי בית-הדין הגבוה לצדק.

ז. ורהפטיג:

ואם הצד לא ירצה לפנות? אז אין לזה טורף.

מ. בנין:

לדעתי, אין מתעורר כאן כל ספק. זה כתוב בלאו הכי, במלים "בענין שבסמכות שיפוטו".

פ. רוזן:

אני מציע זאת אליבא דאלה שיש להם ספיקות.

ב. אזניה:

אולם אפשר להוסיף אחרי סעיף 4 פיסקה האומרת כי אם נתן בית-הדין החלטה לפי סעיפים 3 ו-4, רואים כל החלטה כזאת כשאלת סמכות. כי אחת מן השתיים: או שנותנים עדעור לבית-המספט המחוזי, או שנותנים אפשרות לראות זאת כשאלה של בית-הדין הגבוה לצדק.

ז. ורהפטיג:

השאלה מתעוררת רק ביחס לעד. הצד יכול בכל פעם לערער על סמכות בית-הדין. אני אמנם מתנגד לכך, אבל זהו הנוהג כיום.

ב. בנין:

אני רוצה להפנות תשומת לב חברי הוועדה לכך שבסמכות בית-הדין כפולה: סמכות ייחודית וסמכות לפי רצון הצדדים. במקום שבית-הדין פועל לפי רצון הצדדים, הוא פועל לפי חוק הבוררות.

זו אפטרות שלי שית.

ז. ורהפטיג:

ג. ניר:
אינני רואה מדוע צריך במקרה זה לתת לבית-
הדין הרבני זכות להזמין עדים וכו', כשאינן
נותנים זאת לכל בוררות אחרת.

ח. כהן:
אני מציע הצעת פסרה: הסמכות לפי החוק הזה
לגבי בעל הדין תינתן רק בענינים אשר בהם
יש לבית-הדין סמכות ייחודית. בענינים אשר בהם יש לבית-הדין סמכות
סקבילה, יהיו לו אותן הסמכויות שיש לבית-הדין החילוני בענינים
אזרחיים. לגבי הענינים שבהם יש לו סמכות בלעדית, כל הענינים המעין-
פליליים, יהיו לבית-הדין הרבני סמכויות יותר גדולות. לגבי
הענינים האחרים מספיקה הסמכות שיש לבתי-המשפט החילוניים לפי
תקנות הדין האזרחי.

אם תתקבל הצעה זו, נסאיר את הסעיף כפי
שהוא לגבי עדים, ונוסיף סעיף מיוחד לגבי בעלי-דין, ובנוגע להם
נכחין בין הענינים הנמצאים בסמכות הייחודית ובין הענינים הנמצאים
בסמכות סקבילה של בית-הדין הרבני.

היו"ר מ. אונא:
הייתי מבקש שתובא לנו הצעת נוסח לישיבה
הבאה.

היו"ר מ. אונא:
היועץ המשפטי מציע לנו להזמין שני עורכי-
דין שהוא חושב שחשוב לשמוע את דעתם
ביחס לחוק בתי-המשפט, עורכי דין לויצקי וטצ'ופק.

ח. כהן:
עורכי-דין אלה מייצגים דק את עצמם, אבל
הם ביקשו להופיע בפני הוועדה כדי להרצות
את דעתם. אני מייחס לזה חשיבות דוקא מפני שיש להם דעה אחרת
מאשר לטופטים ולמשלחת הרשמית של הסדרות עורכי-הדין.

הנחלט:
לקבל את ההצעה להזמין את עורכי-הדין
לויצקי וטצ'ופק להפע את דעתם באשר
לחוק בתי-המשפט.

הישיבה נבעלה בשעה 13.00.